

тѣ, се употрѣбавали у римлянитѣ само като сигнали при набора на войскитѣ (гл. по горѣ); а въ строя, намѣсто тѣхъ, въ пѣхотата и конницата, имало особенни отличителни *знаци* (*signa*) или значки. Въ найпървитѣ времена тѣ били много прости — *снопче сѣно*, завързано на върха на едно копие, а послѣ носимо на върха на особено дръвце; джлбано (рѣзано) изображение на свита китка отъ човѣшка ржка (*manus*), отъ което и произлѣзло названието *манипула* (*manipula*) — пълна шепа (т. е. шепа войници). Но знака на легиона билъ римския едноглавъ *орелъ*, сръбърень или позлатень, на върха на едно дръвце, напрѣки на което, подъ орела, било прикрѣпено разноцвѣтно платанце, съ номера на легиона, кохортата и манипулата. Легионния орелъ се намиралъ всѣкога при 1-та манипула на триариитѣ и билъ повѣрванъ лично на нейния примипилъ (1-ия центурионъ отъ 1-та манипула). За това линиитѣ на хастатитѣ и принципитѣ се наричали тѣй сщо *антесигнани* (*antesignani*), т. е. стоящи прѣдъ легионнитѣ знаци или орли. Знацитѣ или щандартитѣ на конницата (*vexillae*) били направени отъ платно съ огненъ или свѣтло-червенъ цвѣтъ. Римлянитѣ глѣдали на знацитѣ и особено на орлитѣ си, като на священи прѣдмѣти, грижливо ги пазили и загубата имъ считали, като найголямъ позоръ за легионитѣ. Случвало се, че прѣдводителитѣ на римскитѣ армии, въ случай на упорство въ боя и колебание на побѣдата, заповѣдвали да хвърлятъ орлитѣ въ рѣдоветѣ на неприятеля, за да накаратъ съ това войскитѣ си да ги спасятъ чрѣзъ всички жертви и съ това да рѣшатъ побѣдата.

Военното началствование въ римскитѣ легиони и армии имало правилна иерархия или чиноначалие.

Въ римскитѣ легиони имало слѣдующитѣ началствующи чинове:

Младши отъ долу: 1) *декуриони* (*decuriones*) или *десетници* (сѣотвѣтствували на сегашнитѣ унтеръ-офицери), всѣки отъ които началствувалъ надъ 10 войници (единъ задъ другъ) или единъ рѣдъ и сѣставлявали първата рѣдица на манипулата. Освѣнъ това при всѣка манипула имало: единъ *знакопосецъ* (*signifer*), който носилъ *знака* (*signa*) или значка на манипулата, избиралъ се всѣкога измежду по силнитѣ и храбри войници и за отличие носилъ шлемъ, покритъ съ кожа отъ левска или мечешка глава, и единъ *трѣбачъ*; 2) *подцентуриони* (*duplicati, tergi ductores*) или *петдесетници* (сѣотвѣтствували на сегашнитѣ субалтернъ-офицери); тѣ се назначавали отъ военнитѣ трибуни, по избора на центурионитѣ, и стояли отзадъ задъ манипулитѣ, които вслѣдствие на това центурионитѣ можали по смѣло да водятъ въ боя, като не се страхували отъ безрѣдица въ заднитѣ рѣдици; 3) *центуриони* (*centuriones, ductores ordinum*) или *стотници* (сѣотвѣтствували на сегашнитѣ капитани); тѣ се назначавали отъ прѣдводителитѣ на армиитѣ, по изборана военнитѣ трибуни; въ всѣка манипула имало двама такива, старший и младший; първия стоялъ на дѣсния, а втория на лѣвия флангъ на прѣдната рѣдица (на декурионитѣ); старшиятъ центурионъ отъ 1-та манипула на триариитѣ се наричалъ *примипилъ* (*primipilus*, първо копие), ползувалъ се съ достоинството на конникъ, съ право да засѣдава въ военния съвѣтъ и други почетни прѣимущества, и нему исклучително се повѣрвало охранението на легионния орелъ; — при избора на центурионитѣ въобще, спорѣдъ казванието на Полибия, обръщали особено внимание не само на мжжеството и храбростта имъ, но и на твърдостта на